

Stockholm 2021-02-25

Riksantikvarieämbetet

Remissvar gällande förslag till ändrade föreskrifter och nya allmänna råd gällande kyrkliga kulturminnen

Allmänna synpunkter

Sveriges Hembygdsförbund är riksförbund för hembygdsrörelsen vars huvudsakliga ändamål är att tillvarata det lokala kulturarvet och föra kunskapen vidare till nya generationer. SHF ansluter drygt 2 000 lokala föreningar i 26 regionala förbund. Det totala antalet medlemmar uppgår till ca 420 000.

Hembygdsrörelsen har ett naturligt intresse för det kyrkliga kulturarvet som ett centralt värde för hembygden och det lokala kulturarvet. Hembygdsrörelsens fokus ligger på att gravvårdar ska bevaras på begravningsplatsen. Vi anser att det är viktigt att historien om de som en gång levat ska kunna berättas och upplevas.

Att begravningsplatser töms på gravvårdar är ett samhällsproblem på flera sätt. Det handlar inte bara om det förgångna utan också om kulturarvets roll för en lokalt hållbar utveckling, inte minst i små bygder där begravningsplatsen har en viktig roll för det sociala livet. Sveriges hembygdsförbund har fått flera motioner till årsmötet där medlemmar efterlyst åtgärder som motverkar det man uppfattar som en nedmontering av kulturarvet. Det väcker starka känslor hos många när gravvårdar tas bort och ibland även destrueras. En bit av den lokala historien är borta för alltid. Begravningsplatserna är också platser där man möts och det är vanligt att hembygdsföreningar använder kyrkan och begravningsplatsen som utgångspunkt för publika aktiviteter som berättar om bygden. Intresset för begravningsplatsen är också något som förenar lokalhistoriskt intresserade och släktforskare. Vi noterar också att det blivit allt vanligare att begravningsplatser används för ändamål av mer tveksam karaktär, till exempel för lek och pulkaåkning. Sammantaget är det därför viktigt att tydliggöra regelverket och skyddet av begravningsplatserna.

Våra synpunkter på remissen

Sveriges hembygdsförbund välkomnar Riksantikvarieämbetets förslag till föreskrifter om kyrkliga kulturminnen. Det är av särskilt stor betydelse att få ett förtydligande av gravanordningar som en fast anordning som inte kan tas bort utan länsstyrelsens godkännande.

Vi ser även positivt på att Riksantikvarieämbetet instruerar länsstyrelsen i de allmänna råden att utgå ifrån vård- och underhållsplanerna vid tillsyn. Vi menar dock att tillsynen bör ske oftare för att minska risken för att kulturhistoriska värden går förlorade, inte minst för att kravet på vård- och underhållsplanerna för begravningsplatser i vissa fall kom för sent, när skadan redan var ett faktum,

och därför är det viktigt att tillsyn görs så att de kvarvarande kulturhistoriska värdena inte går förlorade.

I sammanhanget vill vi påpeka att *Textförslaget 201125* har vissa språkliga brister som gör att allmänna råden kan bli svåra att förstå och tolka, främst gäller detta 3 § och 5 §.

I *Konsekvensbeskrivning 1* gällande kyrkotomter framgår att de som berörs av regleringen är ”Svenska kyrkan och länsstyrelserna samt de enskilda som har förvärvat byggnader inom kyrkotomter”. Inom en kyrkotomt kan dock en byggnad eller annan anläggning av vikt för bygdens historia vara belägen, varför vi anser att det är viktigt att definiera kyrkotomten och underlätta för myndigheterna att kunna avgränsa densamma även av det skälet, så att de kulturhistoriska värdena inte minskar utan prövning av myndigheten.

I *Konsekvensbeskrivning 2* avseende begravningsplatser beskrivs problemet gällande begravningsplatser att det är något som känns igen från flera ställen i landet. Sveriges hembygdsförbund delar den bilden och bedömer att konsekvenserna blir lokallistorien utarmas när gravstenar som vittnar om tidigare generationer avlägsnas samt att artefakter raderas ut, vilka är viktiga värdebärare av kunskap om tidigare hantverkstraditioner i bygden. Därför är begravningsplatsen en kulturhistorisk anläggning av högt värde även om den inte ingår i en kyrkomiljö. Med ändrade föreskrifter får även de övergivna begravningsplatserna ett bättre skydd eftersom de inte längre likställs med kyrkotomt.

För Sveriges hembygdsförbund

Maria Norrfalk
Förbundsordförande

Jan Nordwall
Generalsekreterare